

References.

1. Lindberg K., Hawking D. (1993). «Ecotourism: A Guide for Planners and Managers». *The Ecotourism Society*. 1993. North Bennington (USA). Vol. 1, pp. 15-31.
2. International Ecotourism Organization (TIES). Available at: <http://www.ecotourism.org>.
3. *Turystyczna polityka zarubizhnykh krain*. [Tourism policy of foreign countries]. (2015). In Parfinenka A. Yu. (ed.). «KhNU imeni V. N. Karazina». Kharkiv. Ukraine.
4. Features of development of ecotourism in China. Available at: <https://www.omsk.kp.ru/daily/26002/2928949/>
5. Organizing rural green tourism in Vietnam. Available at: <https://vitm.vn/introduction>
6. Ecotourism activities in Vietnam. Available at: <http://ecofriendlyvietnam.com/ecotourism-in-vietnam/>
7. Official site of the Vietnam Tourism Authority. Available at: <http://vietnamtourism.gov.vn/english/index.php/items/13551>
8. Haponenko, H. and Shamara, I. (2019). «Rural green tourism: hidden opportunities for Ukraine». *Research and Innovation: Collection of scientific articles*. New York: Yunona Publishing, pp. 143-147.
9. World data atlas. Available at: <https://knoema.ru/atlas>

Abstract.

Haponenko H., Shamara I. Ecotourism in Asia: experience for Ukraine.

Introduction. Tourism is related to the mechanisms of nature management. On the other hand, the negative impact of tourism on the environment has been proven. Therefore, the object of the study is ecotourism in terms of the concept of sustainable and responsible nature management.

The purpose of the article is to provide a scientific and theoretical substantiation for the development prospects of ecological tourism in Ukraine based on Asian experience. Ecotourism is a major sector of the national economy for many Asian countries. At the same time, the population of these countries is responsible for the preparation of the "green" tourists reception, which is connected with the ecological features of the natural territories.

Research methodology. Features of ecotourism development in China and Vietnam are examined using statistical, graphical and analytical methods. The research revealed priority directions for the development of ecotourism, which, first of all, need to be implemented in Ukraine: forming an understanding of the need to develop ecotourism in the country's population; domestic tourism industry restructuring; improving the legal framework and policy for the ecotourism development; development of human resources in this field; the need for investment; creation of favorable environment for ecotourism development.

Conclusions. According to the authors, it was in China and Vietnam that they found the best mechanism for regulating the development of ecotourism that Ukraine could adopt. It is noted that recreational, historical, cultural and natural potential is almost not realized due to a number of constraints in our country. The scientific novelty of the article is to compare the experience of organizing ecotourism in selected countries of Asia and Ukraine and to develop on this basis ways to overcome the crisis of the domestic tourism industry. The study of application directions of Asian experience state regulation of ecological tourism development in Ukraine is considered in the future.

Key words: sustainable nature management, ecotourism in Ukraine, Asian countries, China and Vietnam tourism industry, reserve.

Стаття надійшла до редакції 19.02.2019 р.

Бібліографічний опис статті:

Гапоненко Г. І., Шамара І. М. Екотуризм в країнах Азії: досвід для України. Актуальні проблеми інноваційної економіки. 2019. № 2. С. 55-60.

Haponenko H., Shamara I. Ecotourism in Asia: experience for Ukraine. Actual problems of innovative economy. 2019. No. 2, pp. 55-60.

УДК 338.48.003.13(477.74)

DOI: <https://doi.org/10.36887/2524-0455-2019-2-10>

ДОВГАЛЬ О. В., кандидат економічних наук, доцент кафедри економічної теорії і суспільних наук, Миколаївський національний аграрний університет (м. Миколаїв, Україна)

ФОРМУВАННЯ ТА РОЗВИТОК ТУРИСТИЧНО-РЕКРЕАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ МИКОЛАЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Довгаль О. В. Формування та розвиток туристично-рекреаційного потенціалу сільських територій Миколаївської області.

Вступ. Дослідженню сутності і видів оцінки сучасного стану туристично-рекреаційного потенціалу сільських територій у регіональній діяльності присвячено чимало робіт як вітчизняних, так і зарубіжних вчених.

Однак недостатньо висвітленим у наукових колах залишаються питання формування і розвитку туристично-рекреаційного потенціалу сільських територій та його структурних компонентів з врахуванням особливостей регіону. Розвитку екскурсійних послуг на сільських територіях регіону перешкоджає слабкий розвиток ринкової інфраструктури. В першу чергу – тимчасового (туристичного) житла і транспортного сполучення. Зважаючи на тематичну спрямованість дослідження, слід з'ясувати місце сільських територій у системі просторового розміщення готелів та інших місць для тимчасового проживання.

Метою статті є проведення оцінювання сучасного стану формування та розвитку туристично-рекреаційного потенціалу сільських територій Миколаївської області.

Результати. Обґрунтовано, що Миколаївська область має високий рівень туристично-рекреаційного потенціалу її сільських територій. Про це свідчить велика кількість історичних пам'яток, природних парків, штучних та природних водойм, садіб зеленого (сільського туризму) тощо, розміщених у сільській місцевості на території адміністративних районів області.

Висновки. В контексті розвитку туристичної галузі сільських територій Миколаївської області, найважливішою складовою транспортної інфраструктури є величина та стан доріг з твердим покриттям. Дефіцит розгалуженої мережі автомобільних доріг регіонального та місцевого значення – не єдина проблема транспортного забезпечення розвитку туристичної галузі регіонів. Не меншою, а можливо й більшою проблемою є стан дорожнього покриття.

Доведення до нормального стану та підтримання функціональних характеристик доріг з твердим покриттям справлятиме також позитивний вплив на відтворення та розвиток виробничого й демографічного потенціалів сільських територій Миколаївської області. Тому впорядкування транспортної інфраструктури області має стати одним із ключових завдань розвитку регіону, вирішення якого може бути здійснене лише за умови об'єднання зусиль сільських (селищних), районних та обласної органів влади.

Ключові слова: потенціал, туристичні послуги, сегмент ринку, сільські території, середній вік, транспортне сполучення.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Завдяки наявності на певній території історико-культурних пам'яток, сприятливих кліматичних умов, мальовничих ландшафтів може розвиватись туристично-рекреаційна діяльність. Такий вид діяльності може приносити значний дохід в бюджет окремих територій та створювати окремий пласт робочих місць та інших супутніх послуг. Проте, отримати високий соціально-економічний ефект від такого розвитку можливо лише в результаті рекреаційного освоєння території, її благоустрою, удосконалення матеріально-технічної бази тощо. Сьогоднішньому розвитку екскурсійних послуг на сільських територіях перешкоджає слабкий розвиток ринкової інфраструктури. В першу чергу – тимчасового (туристичного) житла і транспортного сполучення. Крім того, визначним фактором скорочення кількості господарюючих суб'єктів туристично-рекреаційної діяльності стало зростання конкуренції та посилення правового регулювання умов надання туристичних послуг, в тому числі за рахунок детінізації ринку.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Дослідженню сутності і видів оцінки сучасного стану туристично-рекреаційного потенціалу сільських територій у регіональній діяльності присвячено чимало робіт як вітчизняних, так і зарубіжних вчених. Серед них можна виділити дослідження І. Ансоффа, О. М. Галицького, І. Ю. Гришовой, Т. М. Гнат'євой, О. П. Дяченка, В. В. Лебедевої, Ю. О. Лупенка, В. В. Лагодієнка, М. Й. Маліка, М. Портера, П. Т. Саблука,

Т. С. Шабатури, Т. Л. Шестаковської та інші. Однак недостатньо висвітленим у наукових колах залишаються питання формування і розвитку туристично-рекреаційного потенціалу сільських територій та його структурних компонентів з врахуванням особливостей регіону.

Мета та завдання статті. Метою статті є проведення оцінювання сучасного стану формування та розвитку туристично-рекреаційного потенціалу сільських територій Миколаївської області. У межах досягнення мети виокремлено наступні завдання: дослідження головного фактору скорочення кількості відповідних господарюючих суб'єктів; проаналізувати слабкий сегмент ринку туристичних послуг, яким є здійснення екскурсійної діяльності; дослідити туристичний потенціал сільських територій Миколаївської області.

Виклад основного матеріалу дослідження. Миколаївська область має високий рівень туристично-рекреаційного потенціалу її сільських територій. Про це свідчить велика кількість історичних пам'яток, природних парків, штучних та природних водойм, садіб зеленого (сільського туризму) тощо, розміщених у сільській місцевості на території адміністративних районів області. Розглянемо основні об'єкти та особливості туристично-рекреаційного потенціалу районів Миколаївської області.

Арбузинський, Первомайський та Доманівський райони

Регіональний ландшафтний парк «Гранітно-степове Побужжя». Початок маршруту – с. Мигія, Куріпчине (Первомайський район),

продовження – с. Семенівка (Арбузинський район), с. Прибужжя (Доманівський район).

Вздовж майже 40 км р. Південний Буг тече тут у крутих кам'янистих берегах, утворюючи вузьку каньйон подібну долину з великими гранітними скелями, порожнистим руслом, водограями та островами. Каньйон Південного Бугу має унікальний рекреаційно-оздоровчий потенціал. Тут зосереджені значні запаси лікувальних родонових вод. Бузькі пороги приваблюють водних туристів – в урочищі Протіч розташовано одну з найкращих у Європі природних трас водного слалому. Прямовислі скелі каньйону – улюблене місце змагань спортсменів-скелелазів.

Баиштанський район

Аркасове джерело. Поблизу с. Христофорівка є ліс, який посадив відомий український меценат, письменник, композитор та історик Аркас М. М. На території лісу посеред дубової галявини протікає джерело назване на його честь. Джерело не пересихає навіть у самі посушливі роки. Тут же в селі знаходиться історико-краєзнавчий музей, де, окрім іншого, міститься багато цікавих експонатів, що розповідають про життя і долю Аркаса М. М.

В с. Привільне та Новобірзулівка розміщене античне поселення (III-II ст. до н. е.) та першого ст. нашої ери, курганний кочівницький могильник (IX-XII ст.).

Біля с. Новогеоргіївка знаходиться широковідомий курган «Осипова Могила».

Березанський район

На території району між с. Тузли і Рибаківка знаходиться солоне озеро «Тузли». Його цілющі грязі оголошено гідрологічним заказником. Вчені вважають, що тут можна лікувати нервові захворювання, хвороби суглобів, кісток. Територія озера входить в склад національного природного парку «Білобережжя Святослава».

Біля с. Ташино, Українка і Коблево знаходиться Тилігульський природно-рекреаційний комплекс. Вважається одним з найчистіших лиманів Північно-Західного Причорномор'я. Його довжина сягає 60 кілометрів, ширина – до 4,5 кілометри, максимальна глибина – 21 метр, прозорість води – до 7 метрів. Це самий глибокий і прозорий лиман регіону, який відділений від Чорного моря широким піщаним пересипом. Їх з'єднує лише штучно створений канал.

Екомаршрути біля Тилігульського лимані.

1. Екотуристичний маршрут «Тилігульський пересип»: прокладено вздовж озер пересипу Тилігульського лиману для

ознайомлення відвідувачів з водно-болотним угіддям міжнародного значення та пташиним різноманіттям. Починається біля аквапарку та закінчується на західній околиці села Коблеве. Його протяжність – 3 км, приблизна тривалість екскурсії – 1,5 год.

2. Екотуристичний маршрут «Атаманська коса»: прокладено вздовж узбережжя для ознайомлення відвідувачів з грязевими озерами та косами центральної частини Тилігульського лиману. Починається біля балки Атаманка та закінчується Атаманською коосою. Протяжність маршруту – 2 км, приблизна тривалість екскурсії – 1 год.

3. Екотуристичний маршрут «Ташинський»: прокладено вздовж узбережжя Ташинської затоки для ознайомлення відвідувачів з одним з найбільших степових масивів Миколаївщини. Починається з північної околиці села Ташине, перетинає балки Велику та Малу Злодійки, Бартасову та закінчується Ташинською коосою, з якої туристи переправляються на човні до кордону парку. Протяжність маршруту – 5 км, приблизна тривалість екскурсії – 2 год.

Крім того, на території парку підтримується у належному стані 5 рекреаційних ділянок: Коблевська, Червоноукраїнська, Анатоліївська, Атаманська і Ташинська.

Братський район

Петропавлівський каньйон біля с. Петропавлівка. Природний комплекс лісової та водної екосистеми, органічно поєднаний із скелями та гранітними валунами розташовується на одній із найстаріших ділянок суші Євразії. Ця місцевість не занурювалась у морські глибини протягом 60-ти мільйонів років, а своєю течією ріка Мертвовід створила унікальний каньйон – провалля серед голого степу. Гранітну прірву в кристалічному щиті, на дні якої дзюрчить струмок Еksamпей.

Веселинівський район

В с. Ставки розташована страусина ферма «Савана». Тут споруджено доріжки для міні-гольфу, налагоджено виробництво виробів та сувенірної продукції для реалізації.

В с. Кременівка Веселинівського району розташовано агротуристичний комплекс – страусина ферма «Кременівський страус». Тут діє «руська баня», працює фітованна, прокат багті та інші послуги для відвідувачів, є міні-зоопарк. Налагоджено виробництво сувенірної продукції для реалізації як широкого вжитку, так і на індивідуальне замовлення.

Вітовський район

У с. Луч на площі 14 га побудовано сучасний аквапарк. Вся територія поділена на

сектори: стадіон, тенісний корт, алея для верхової їзди, плавальний басейн, водоймище для риболовлі, санітарна зона, об'єкти харчування, житлові будинки.

У с. Лимани на площі 644,5 м² побудовано базу відпочинку «Руська коса».

У с. Шевченково побудовано ресторанно-готельний та розважальний комплекс – «Замок «Тамплієр». Вся територія комплексу із архітектурою 13 ст. – це своєрідний етнографічний музей, з парком облогових гармат, середньовічним тиром та кімнатою зброї, парком із ставком.

Вознесенський район

Біля с. Трикрати – Трикратський ліс. Це старий, добре доглянутий лісовий масив. Він цінний, як первісток степових лісів півдня України. Ліс був посаджений у 70-х роках XIX століття графом В.П. Скаржинським, і складається з двох урочищ – «Василева пасіка» і «Лабіринт». Обидва вони охороняються законом, а з 1972 року одержали категорію державних заповідних урочищ. Засаджена лісом територія перетинається рікою з різними відкидними і підвісними містками з одного берега річки на інший, тому урочище і назвали «Лабіринт». Зараз урочище займає площу 247 гектар. Найбільша цінність урочища – старі могутні 120-200-літні дуби, їх більше 350. Масив ділиться на 3 частини, котрі непомітно переходять одна в одну. У самому центрі його знаходиться ставок – улюблене місце рибалок.

Поблизу Трикратського лісу розташований Актівський каньйон (с. Актів). Це унікальний природний комплекс лісової та водної екосистем у поєднанні з комплексом скель та гранітних валунів. Річка Арбузинка ділить каньйон навпіл, створюючи ландшафти, що мають особливу екологічну, естетичну та історичну цінність. Актівський каньйон займає площу понад 250 га. Цей куточок землі славиться далеко за межами району не лише своїм вражаючим тваринним та рослинним світом, а й чудовими пейзажами, створеними природою. Гранітні скелі сягають подекуди 30-50 метрів заввишки. Тихі, незаймані води річок Мертвоводу та Арбузинки населяють дикі качки, чирки. Тут годується сіра чапля, що прилітає сюди з «Василевої пасіки». У річці багато риби: плітка, короп, карась, щука, тараня, окунь.

Біля с. Трикрат визначну особливість має «Миронів сад». Це єдина у Миколаївській області колонія сірих чапель. На деревах, майже на самих верхівках, десятки гнізд: самички висиджують пташенят, а самці сидять поруч на гілках або повільно кружляють

неподалік. Гнізда сірих чапель можна побачити тільки в цьому місці, на інших ділянках обох урочищ не зустрінеш жодного. Колонія чапель знаходиться під охороною держави і має орнітологічне та пізнавальне значення. Свою визначну пам'ятку має і «Виноградний сад». Це – могутній дуб. Але знайти його не просто. Ліс, збігаючи на дно яру, стає майже непрохідним. Густі хащі, нагромадження скель, джерела з холодною кришталево чистою водою роблять ці місця неповторними. У самій низині над заростями височіє могутнє 300-літнє дерево.

Єланецький район

У с. Малодворянка розміщено об'єкт сільського (зеленого) туризму ПП «Тихий Хутір-1». Підприємство розташоване в тихому, мальовничому, малозаселеному та екологічно чистому місці сільської території. Надаються послуги тимчасового розміщення туристам під час їх перебування і відпочинку у сільській місцевості. Власником облаштовано 3 окремих будинки для проживання, є можливість активного відпочинку серед живої природи – мисливство, риболовля.

Біля с. Калинівка починається територія Державного природного заповідника «Єланецький степ». Природний заповідник є першим і, поки що, єдиним степовим заповідником у Правобережній Україні. Його мета – збереження та відновлення типчаково-ковилового степу, не представленого на інших заповідних територіях України. Із 70-х років XX ст. у заповіднику лишилися зоопарк (огороджена ділянка степу площею 70 га, в напіввільному стані утримуються бізони).

У складі флори зареєстровано 727 видів рослин. До Червоної книги України занесено 21 видів (зокрема 6 видів ковили), 5 видів рослин, поширених у заповіднику, занесені до Європейського червоного списку (зокрема зіновать гранітна, перлівка золотолускова, смілка бузька). В заповіднику створена одна екологічна стежка довжиною 1,2 км, маршрут якої проходить біля вольєру зоопарку. Маршрут по стежці діє з початку квітня до середини жовтня.

Між с. Кам'янка та Маложенівка розташована мальовнича місцина «Мала Швейцарія». Окрасою природного парку є водоспад.

Новобузький район

Софіївське водосховище – водосховище на річці Інгул. Розташоване в межах заповідної території – Регіонального ландшафтного парку «Приінгульський», в межах Новобузького району Миколаївської області. Дамба водосховища розташована на північ від села Софіївки. Скеля «Стовп» («Скеля скам'янілих

богатирів», «Богатирі», «Кам'яні богатири», «Хазарська») розташована на острові між мальовничими петлями річок. Тут проглядаються контури кількох (вважають сімох) скам'янілих богатирів, які захищали свій край від набігів завойовників, але були зачаровані хазаро-іудейським чаклуном. Він скам'янів разом з воїнами. Профіль чаклуна, витворений природою з фрагментів захисників, розташований зверху скелі. Обриси найкраще проглядаються з правого берега р. Інгул та з гирла р. Стовпової.

Штучний каньйон. Рукотворний каньйон – приховане серед степу творіння з прямовисними скелями, бурхливим водотоком. Це – частина діючого Софіївського гідровузла. Водоскид (нове русло) збудований методом вибухів. Таке рішення для пропуску зливових і талих вод з водосховища застосовується нечасто, тому гідровузол, як технічний об'єкт, є унікальним в цьому відношенні. Підпірна стіна Софіївського водосховища після бурхливого танення снігу чи сильних злив перетворюється у величний водоспад. Потужний потік води несеться по гранітному каньйону. Милуватись цим явищем з'їжджається багато туристів.

Штучний водоспад. Штучний водоспад завершує рукотворний каньйон. Кристалічні брили, магія води зачаровують відвідувачів. Це – найбільший штучний водоспад у Миколаївській області. Його потужність залежить від попуску води із Софіївського водосховища. Водоспад є найбільш привабливим для споглядання навесні та після злив. Влітку це – улюблене місце купання, прийняття гідромасажу.

Новоодеський район

Біля с. Кандибине – садиба сільського (зеленого) туризму «Золота підкова». На території садиби функціонує конюшня та їздовий майданчик, штучні (ставок) та природні (джерела) водні об'єкти.

Очаківський район

Виноробня «Бейкуш» у с. Чорноморка. Виноробня – нове явище у виноробній галузі України. Адже – це не завод, а невеликий сімейний бізнес. Відкриття виноробні відбулося в 2011 році. Площа виноградників складає 11 га, розташовані вони на Бейкушського мисі недалеко від Очакова. Процес виробництва вина збудований за класичними рецептами і заснований на ручній праці. Збір винограду, його сортування, а також пресування проводяться без використання технічних засобів. Продукція виноробні є ексклюзивною. У вузьких колах, завдяки своїй якості, вона

отримала вже широку популярність. Для туристів проводяться індивідуальні екскурсії. Також співробітники виноробні запрошують етнологічних туристів для роботи на плантаціях в літній час, адже кращого досвіду в системі виробництва вин не знайти.

Археологічні залишки грецької колонії Ольвії біля с. Парутине. Ольвія – найважливіша грецька колонія в Нижньому Побужжі, в дельті Гіпаніса (Буга) та Борисфена (Дніпра), заснована вихідцями з Мілета в 647-646 р. до н. е. Її політичним та економічним центром було однойменне місто, залишки якого розташовані на правому березі Бузького лиману біля с. Парутиного Очаківського району Миколаївської області. У період свого розквіту у III ст. до н. е. площа міста становила близько 50 га. розташований сучасний музей, в якому знаходяться багато пам'яток-артефактів античної літератури.

На території розкопок розміщено музей, де можна знайти багато цікавих речей, серед яких саркофаг (за легендою, якщо навколо нього обійти три рази і загадати бажання, то воно обов'язково здійсниться). Музей містить знахідки античної культури (різноманітні побутові чаші, тарілки, та інші побутові знахідки).

Острів Березань. В давнину острів був з'єднаний з материком вузькою смужкою землі, частина якої існує і сьогодні – це Лагерна коса. Острів Березань входить до складу історико – археологічного заповідника Національної Академії Наук України «Ольвія».

Регіональний ландшафтний парк «Кінбурнська коса» у с. Покровське. Площа парку – 150 га. Він займає західну частину Кінбурнського півострова. Загальна довжина берегової лінії 71 км. Коса є частиною Чорноморського біосферного заповідника. Завдяки своєму розташуванню – з одного боку вона омивається морською водою, з іншого – прісними водами Дніпра, – Кінбурнська коса має свій неповторний мікроклімат. Рослинність – ковильний степ. Коса вкрита буйною трав'яною рослинністю, сосновим і дубовим лісом. В східній частині дещо заболочена. На косі росте понад 500 видів рослин, багато з яких є лікарськими – ромашка, чебрець, валеріана, звіробій, м'ята, безсмертник піщаний, золототисячник та ін. У сосновому лісі багато білих грибів. Велика кількість солоних і прісних озер на косі – місця гніздування білої чаплі, журавля та інших видів птахів. На косі гніздяться численні мартини, крячки, кулики, качки, пастушкові та голенасті. Місце масової зимівлі лебедів, мартинів, куликів, пастушкових.

маршрутів, передусім автомобільних доріг із твердим покриттям у задовільному функціональному стані.

Як видно з рис. 1, побудований нами автомобільний маршрут відвідування найвидатніших природних, історичних, культурних, рекреаційних та інших, потенційно цікавих, місць області, утворює своєрідне туристичне автомобільне «золоте кільце» Миколаївщини. Для початку його повноцінного функціонування необхідно привести до ладу відповідну

дорожню інфраструктуру – провести ремонт дорожнього полотна та встановити відповідні дорожні інформаційно-вказівні знаки та знаки сервісу. Згідно з даними ГО «Бюро Громадських експертиз «Громекс» [1, 2] найменша вартість поточного ремонту доріг IV та V категорії України становить 1737 та 347 тис. грн. на 1 км. Таким чином мінімальна сума, необхідна для поточного ремонту визначеного туристичного маршруту (табл. 1) становить 1006,7 млн. грн.

Таблиця 1

Довжина автомобільних доріг, що з'єднують місця туристично-рекреаційного характеру сільських територій Миколаївської області*

Маршрут	Відстань, км	Довжина автошляхів, що потребують ремонту за категоріями, км		Вартість робіт по ремонту, тис. грн.
		IV	V	
с. Мигія – с. Куріпчине (Первомайський район)	6,8	5,8	1	10421,6
с. Куріпчине (Первомайський район) – с. Семенівка (Арбузинський район)	16,1	9,1	7	18235,7
с. Семенівка (Арбузинський район) – с. Трикрати (Вознесенський район)	52,8	32,8	20	63913,6
с. Трикрати (Вознесенський район) – с. Актово (Вознесенський район)	5,2	-	5,2	1804,4
с. Актово (Вознесенський район) – с. Петропавлівка (Братський район)	19,1	10,1	9	20666,7
с. Петропавлівка (Братський район) – с. Маложенівка (Єланецький район)	88,2	47,4	40,8	96491,4
с. Маложенівка (Єланецький район) – с. Калинівка (Єланецький район)	9,6	-	3,4	1179,8
с. Калинівка (Єланецький район) – с. Малодворянка (Єланецький район)	29,9	-	18	6246
с. Малодворянка (Єланецький район) – с. Софіївка (Новобузький район)	33,4	26	9,8	48562,6
с. Софіївка (Новобузький район) – с. Привільне (Баштанський район)	61	47,2	13,8	86775
с. Привільне (Баштанський район) – с. Новогеоргіївка (Баштанський район)	19,9	-	7	2429
с. Новогеоргіївка (Баштанський район) – с. Христофорівка (Баштанський район)	58	-	19,8	6870,6
с. Христофорівка (Баштанський район) – с. Кандибине (Новоодеський район)	30,5	4,2	26,3	16421,5
с. Кандибине (Новоодеський район) – с. Шевченкове (Вітовський район)	60,9	30,4	20,5	59918,3
с. Шевченкове – с. Луч (Вітовський район)	7,7	4,8	1,5	8858,1
с. Луч (Вітовський район) – с. Лимани (Вітовський район)	46	39,9	-	69306,3
с. Лимани (Вітовський район) – с. Парутине (Очаківський район)	110	37	-	64269
с. Парутине (Очаківський район) – с. Чорноморка (Очаківський район)	37,8	32	5,8	57596,6
с. Чорноморка (Очаківський район) – с. Тузли (Березанський район)	83,6	66,7	16,9	121722,2
с. Тузли (Березанський район) – с. Рибаківка (Березанський район)	9,4	-	9,4	3261,8
с. Рибаківка (Березанський район) – с. Коблеве (Березанський район)	35	-	25,7	8917,9
с. Коблеве (Березанський район) – с. Українка (Березанський район)	20,6	7,2	13,4	17156,2
с. Українка (Березанський район) – с. Ташине (Березанський район)	57,8	17,3	31,8	41084,7
с. Ташине (Березанський район) – с. Ставки (Веселинівський район)	74,8	35,4	39,4	75161,6
с. Ставки (Веселинівський район) – с. Кременівка (Веселинівський район)	20,6	7,5	7,2	15525,9
с. Кременівка (Веселинівський район) – с. Прибужжя (Доманівський район)	62,6	44,7	17,9	83855,2
Разом	1057,3	505,5	370,6	1006651,7

*власна розробка автора

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямі. В контексті розвитку туристичної галузі сільських територій Миколаївської області, найважливішою складовою транспортної інфраструктури є величина та стан доріг з твердим покриттям. Адже туристичні екскурсійні маршрути потребують дорожнє забезпечення із розгалуженою мережею доріг

національного, регіонального та місцевого значення. Слід зауважити, що ремонт визначених доріг створить сприятливі умови не лише для реалізації туристично-рекреаційного потенціалу області. Доведення до нормального стану та підтримання функціональних характеристик доріг з твердим покриттям справлятиме також позитивний вплив на відтворення та розвиток

виробничого й демографічного потенціалів сільських територій Миколаївської області. Тому впорядкування транспортної інфраструктури області має стати одним із ключових завдань розвитку регіону, вирішення якого може бути здійснене лише за умови об'єднання зусиль сільських (селищних), районних та обласної органів влади.

Побудований нами автомобільний маршрут відвідування найвидатніших

природних, історичних, культурних, рекреаційних та інших, потенційно цікавих, місць Миколаївської області, утворює своєрідне туристичне автомобільне «золоте кільце» Миколаївщини. Для початку його повноцінного функціонування необхідно привести до ладу відповідну дорожню інфраструктуру – провести ремонт дорожнього полотна та встановити відповідні дорожні інформаційно-вказівні знаки та знаки сервісу.

Література.

1. Скільки коштує 1 км доріг в Україні? ГРОМЕКС. UBR: <http://gromex.com.ua/ua/skilki-koshtuye-1-km-dorig-v-ukrayini>
2. *Лагодієнко В. В., Боднар О. А.* Вплив соціально-економічного розвитку села на рівень життя сільського населення регіону. Економіст. 2012. № 2. С. 50-51. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/econ_2012_2_18
3. Оцінка туристично-рекреаційного потенціалу регіону : монографія / за заг. ред. В.Г. Герасименко. Одеса : ОНЕУ, 2016. 262 с.
4. Мітюк О.В. Оцінка привабливості туристичних об'єктів і територій Столичного регіону. Географія та туризм. 2012. Вип. 19. С. 60-65.
5. *Жук І. З.* Управління маркетинговою діяльністю суб'єктів туристичного бізнесу в Україні : дис. канд. екон. наук : спец. 08.00.03; Львівський національний ун-т імені Івана Франка. Львів, 2015. 214 с.
6. Оцінка туристично-рекреаційного потенціалу регіону : монографія / за заг. ред. В. Г. Герасименко. Одеса: ОНЕУ, 2016. 262 с.
7. *Лагодієнко В. В., Довгаль О. В.* Чинники економічного зростання регіонів в умовах диспропорційності. «Актуальні проблеми інноваційної економіки» науковий журнал. № 3. 2018. С. 15-21.
8. *Мальська М. П., Рутинський М. Й., Білоус С. В., Мандюк Н. Л.* Економіка туризму: теорія та практика : підручник. К.: Центр учбової літератури, 2014. 650 с.

References.

1. Skil'ky koshtuye 1 km dorih v Ukrayini ? [How much is 1 km of roads in Ukraine?]. GROMEX. Available at: <http://gromex.com.ua/en/skilki-koshtuye-1-km-dorig-v-ukrayini>
2. *Lagodiienko, V. V., Bodnar, O. A.* «Influence of the socio-economic development of the village on the living standards of the rural population of the region». *Economist*. 2012. № 2. pp. 50-51.
3. *Otsinka turystychno-rekreatsijnoho potentsialu rehionu.* (2016). [Assessment of the tourist and recreational potential of the region]. In Herasymenko, V. H. (ed.). ONEU, Odessa . Ukraine.
4. *Mitiuk, O. V.* «Assessment of attractiveness of tourist sites and territories of the Capital Region». *Neohrafiia ta turyzm*. 2012. Vyp. 19. S. 60-65.
5. *Zhuk, I. Z.* (2015). *Upravlinnya markety`ngovoyu diyal`nistyu sub`yektiv tury`sty`chnogo biznesu v Ukrayini.* [Management of marketing activity of subjects of tourism business in Ukraine]. **Ph.D. Thesis:** 08.00.03; L`vivs`ky`j nacional`ny`j un-t imeni Ivana Franka. Lviv. Ukraine.
6. *Otsinka tury`sty`chno-rekreacijnogo potentsialu region.* [Estimation of tourist-recreational potential of the region]. In *Gerasy menko, V. G.* (red.). ONEU. Odessa. Ukraine.
7. *Lagodiienko, V. V. and Dovgal`, O. V.* (2018). «Factors of Economic Growth of Regions in Conditions of Disproportionality». Actual problems of innovative economy. no. 3. 2018. pp. 15-21.
8. *Mal`s`ka, M. P. and Ruty`ns`ky`j, M. J., Bilous, S. V., Mandyuk, N. L.* (2014). *Ekonomika tury`zmu: teoriya ta prakty`ka.* [Tourism Economics: Theory and Practice]. Centr uchbovoyi literatury`. Kiev. Ukraine.

Abstract.

Dovgal O. Formation and development of the tourist and recreation potential of the rural territories of the Mykolaiv region.

Introduction. The research of the nature and types of assessment of the current state of tourism and recreational potential of rural territories in regional activity is devoted to many works of both domestic and foreign scientists. However, the issues of formation and development of tourism and recreational potential of rural territories and its structural components, taking into account the peculiarities of the region, remain insufficiently covered in scientific circles. The development of excursion services in the rural territories of the region is hampered by the weak development of market infrastructure. First of all – temporary (tourist) housing and transport. Given the thematic focus of the study, it is necessary to find out the place of rural areas in the system of spatial placement of hotels and other places for temporary residence.

The purpose of this article is assessment of the current state of formation and development of tourism and recreational potential of rural territories of Mykolaiv region.

Results. It is substantiated that the Mykolaiv region has a high level of tourist and recreational potential of its rural territories. This is evidenced by the large number of historical monuments, natural parks, artificial and natural reservoirs, estates of green (rural tourism), etc., located in rural areas in the administrative districts of the region.

Conclusions. In the context of development of the tourist industry of rural territories of the Mykolaiv region, the most important component of the transport infrastructure is the size and condition of the paved roads. The lack of an extensive network of roads of regional and local importance is not the only problem of transport provision for the development of the tourist industry of the regions. No less, but perhaps a bigger problem is the condition of the road surface.

Bringing to a normal state and maintaining the functional characteristics of hard paved roads will also have a positive impact on the reproduction and development of production and demographic potentials of rural territories of the Mykolaiv region. Therefore, ordering the transport infrastructure of the region should become one of the key tasks for the development of the region, the solution of which can only be achieved if the efforts of rural (settlement), district and regional authorities are united.

Key words: potential, tourist services, market segment, rural areas, middle age, transport.

Стаття надійшла до редакції 10.03.2019 р.

Бібліографічний опис статті:

Довгаль О. В. Формування та розвиток туристично-рекреаційного потенціалу сільських територій Миколаївської області. Актуальні проблеми інноваційної економіки. 2019. № 2. С. 60-68.

Dovgal O. Formation and development of the tourist and recreation potential of the rural territories of the Mykolaiv region. Actual problems of innovative economy. 2019. No. 2, pp. 60-68.

